

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын
даргын 2020 оны 100 тоот тушаалын
7 дугаар хавсралт

**АРХИВ, МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН ХЭЛТСИЙН 2025 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН
ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЙЛАН**

2025-06-18

Д/ д	Стратеги төлөвлөгөө болон үндэслэж байгаа бусад бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин		Хүрсэн түвшин буюу хэрэгжилт /хүрээгүй бол тайлбар/	Гүйцэтгэл -ийн хувь
					Эхний Хагас жил	Сүүлийн хагас жил		
1	2	3	4	5	6	7	8	
Стратеги төлөвлөгөөний зорилго: Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хуулийн 14 дүгээр зүйл								
	Гүйцэтгэлийн зорилт-5: Ус цаг уур, орчны шинжилгээний мэдээ баримтыг тэрийн төрөлжсөн архивыг цахимжуулах, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг ханганд ажиллах	УТ-УЗ	Цахим болгосон баримтын тоо, мэдээллийн санд оруулсан бичлэгийн тоо	2024 оны байдлаар нийт 106,882 хадгаламжийн нэгжийн 9,993,935 хуудас архивын баримт байна.	2024 оны хүлээн авсан баримтын дүн тоо мэдээ гаргасан байна.	Цахимжуулсан зурган файлуудыг нэршил болон төрлөөр нь ялгаж, цахим баримтын WAMS системд хийж байна. ADRSS-ийн бүртгэлд ус, цаг уур, орчны шинжилгээний салбарт хийгдэж буй бүх төрлийн дэвтэр, хүснэгтийн цахимжуулалт болон прокол цуг хөтлөгдөхөөр хийгдэж байна. Хөмрөг үүсгэгч 22 байгууллагын 75,751 хадгаламжийн нэгж, 12,626,228 хуудас баримт бүртгэлд орсон. Төвд цахимжуулсан Цахимжуулсан ЦХ-1 баримтын зурган файлуудыг нэршил болон төрлөөр нь ялан ангилж, одоогоор нийт 45,470 нөөц хувь үүсгэн бүрдүүлсэн байна. 2022 оны Урсацын эмхтгэлийн нийт 1 хадгаламжийн нэгж, 445 хуудастай	100	✓

						баримтыг цахимжуулж, 1,571 файлаг бүтээсэн бөгөөд эдгээр цахим файлууд нь архивын баримтын хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулахад чиглэсэн ажилсан. Урцасын эмхтгэл цахим хэлбэрт шилжүүлсэн 11 хадгаламжийн нэгж 3208 хуудас бүхий баримтыг цахимжуулсан 3,531 файл болгон боловсуулж, архивын т WAMS системд байршуулсан Энэхүү ажлын хүрээнд баримтын бүрэн бүтэн байдал, агуулга, он цаг, зохион байгуулалтыг хадгалах зарчмыг баримтлан цахим хадгалалт, мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн болно.	
1	Зорилт 1 "Төрийн архивын үйл ажиллагааны нийтлэг журам"-ын хэрэгжилтийг хангах, архивын баримтын бүрдүүлэлт хийх, баримтын хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах, архивын баримтыг цахимжуулах, цахим баримтын сан үүсгэх						
1.1	Арга хэмжээ 1.1. Төрийн архивын баримтын бүрдүүлэлт хийх, цахим баримтын хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах	ҮТ-ҮЗ	Цаасан баримтыг цахим болгосон тоо, хөмрөг үүсгэгч байгууллагын тоо, 1987-1990 оны ЦД-1 дэвтрийн хадгаламжийн нэгжийн тоо	2024 оны байдлаар 698 хадгаламжийн нэгж, 342.352.6 Gb хэмжээ бүхий цахим баримт үүсгэсэн.	22 хөмрөг үүсгэгч байгууллага баримт бүрэн өгч дүн тоо гаргана.	Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлийн систем"-д төв архив болон хөмрөг үүсгэгч 22 байгууллагын мэдээг журмын дагуу нэг бүрчлэн шивж оруулан мэдээллийг баталгаажуулсан.	100 ✓
1.2	Арга хэмжээ 1.2. Хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудад 2025 онд цахимжуулсан баримтуудын мэдээллийг хүлээн авч дүнг нэгтгэх, WAMS-системийн санд оруулах / 2016-2020оны өөрөө бичигчийн лент, 1988-1990 оны ЦД-1 дэвтэр,	ҮТ-ҮЗ	Цахимжуулсан баримтын тоо	Хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудад 2025 онд 365 хадгаламжийн нэгж баримтыг цахимжуулсан, Цахимжуулсан файлыг төв орон нутгаас татах авсан	2025 онд цахимжуулсан баримтын бүртгэл хүлээн авч дүн гаргах, Цахимжуулсан зурган файлуудыг нэршил болон төрлөөр нь ялгах, цахим баримтын тоог жилээр гаргах	Хөмрөг үүсгэгч 22 байгууллагын цаг уурын ажиглалтын ЦД-1 дэвтэр (1988-1990 оны баримт) нь Дархан, Завхан, Орхон, Говьсүмбэр, Ховд гэсэн 5 аймгийн нийт 34 хадгаламжийн нэгж, 15,875 хуудас цаасан суурьтай баримтаас бүрдэж байна. Энэхүү баримтыг шилжүүлсэн актын дагуу хүлээн авч, баримтын бүрдлийг нарийвчлан гарган, ангилж, хайрцаглан шинэ хөмрөгийн өрөөнд зохион байгуулан байршууллаа.	100 ✓

	ЦХ-1 хүснэгт, Урсцын эмхтгэл-2023 он, /					Төвд цахимжуулсан Цахимжуулсан ЦХ-1 баримтын зурган файлуудыг нэршил болон төрлөөр нь яланг ангилж, одоогоор нийт 45,470 нөөц хувь үүсгэн бүрдүүлсэн байна. 2016-2020 оны зурган файлуудаас термограф гигрограф барограф пвьюграф лентүүдийн Өмнөговь, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Төв, Увс, Улаанбаатар гэсэн аймгуудыг салбар салбараар, он оноор нь тусад нь ангилан Wams-санд 131,772 ш зургыг хийн байршуулсан.		
1.3	Арга хэмжээ 1.3. Төрийн архивын хадгаламжийн өрөөнүүдийн хадгалалтын тохиромжтой нөхцөлийг бүрдүүлэх, сайжруулах, галын хор, галын дохиоллын системийн хэвийн ажиллагаанг хангах, цэвэрлэгээ-ариутгалыг батлагдсан хуваарийн дагуу хийлгэх,	УТ-УЗ	"Төрийн архивын үйл ажиллагааны нийтлэг журам"-ын шаардлагуудыг хангасан байх Цэвэрлэгээ-ариутгалыг хийх хуваарь батлуулах, биелэлтэд хяналт тавих, галын хор, галын дохиоллын системийн хэвийн ажиллагааг хангах	Цэвэрлэгээ үйлчилгээг хуваарийн дагуу тогтмол хэрэгжүүлж цэвэрлэгээний тэмдэглэл хөтлөн ажилласан, НОБ-ын газраар галын аюулгүй байдлын дүгнэлт 2 жилийн хугацаатай гаргуулсан	Цэвэрлэгээ-ариутгалыг хуваарийн дагуу хийлгүүлж, хяналт тавьж хэрэгжүүлж ажиллана	-Төрийн архивын сан хөмрөгийн өрөөнүүдийн цэвэрлэгээ үйлчилгээний хуваарь сар бүрээр тус бүрчлэн гарган цэвэрлэгээ үйлчилгээний дэвтэр дээр үйлчлэгчээр гарын үсэг зуруулан цэвэрлэгээний тухай тогтмол тэмдэглэл хөтлөж ажилласан -Мөн өрөөнүүдийн чийгшилийг нэмэх зорилгоор чийгтэй алчуур, түмпэнд ус хийн өрөөнүүдэд нэмж тавьж байна -Чийг температур хэмжэдэг багажыг долоо хоногт 1 удаа тогтмол тэмдэглэл хөтлөн хэмжиж байна. -Агааржуулагч, галын хор, галын дохиоллын системийн хэвийн ажиллагааг хангаж ажиллаж байна.	100	
1.4	Арга хэмжээ 1.4. Цахим архивын веб системийн хэвийн үйл ажиллагааг хангах	УТ-УЗ	Системийн сервер, тоног төхөөрөмж хэвийн тогтвортой ажиллагааг хангахаар хийсэн үзлэг шалгалт үйлчилгээний тоо	50		100	-WAMS системийг ба сар бүр тогтмол үзлэг хийж хэвийг ажиллагааг хангаж ажиллаж байна. Хуучин WAMS системийн тоног төхөөрөмжийг сервэрийн өрөөнөөс зөөж актлуулсан.	96
1.5	Арга хэмжээ 1.5. Цахим архивын веб системд /WAMS/ цахим баримт шинээр	УТ-УЗ	Системийн санд орсон нийт зурган файлын тоо,	Нийт 3409601 цахим баримт системд орсон байна.		100	WAMS системд эхний хагас жилд нийт 241,470 цахимжуулсан баримтыг шинээр оруулсан байна.	98

	оруулах үйл ажиллагаанд хяналт тавих, тайлан дүн гаргах						
2	Зорилт 2. Баримтын данс бүртгэл хөтлөх, данс, хөмрөгийн хэрэг шинэчлэх, архивын баримтын дүн, мэдээ гаргах, бишазк-ийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах						
2.1	Арга хэмжээ 2.1. Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллах, Төрийн архивын үйл ажиллагааны нийтлэг журмын дагуу баримтын дансыг шинэчлэх, Архивын ерөнхий газарт баримтын нэгдсэн дүн, үндсэн үйл ажиллагааны мэдээ тайлан явуулах, Төрийн архивд хүлээн авсан баримтыг хуучин болон шинэчилсэн дансанд бүртгэх, хөмрөгийн хэрэгт баяжилт хийх, Архивын баримтын бүртгэл, эрэл хайлтын систем /ADRSS/-д бүртгүүлэн, archive.mdb санг хүлээн авч шалгаж баталгаажуулах	УТ-УЗ	Төрийн архивд хүлээн авсан баримтыг хуучин болон шинэчилсэн дансанд бүртгэх, хөмрөгийн хэрэгт баяжилт хийх, Дүн мэдээг бэлтгэж Архивын ерөнхий газарт хүргүүлсэн эсэх, ЦХ-1 баримтын хөмрөгийн баримтын данс шинэчлэн тоо	Төрийн архивын 6 хөмрөгт 1411 хадгаламжийн нэгж, 171,871 хуудас цаасан суурьтай баримт хүлээн авсан, Архивын ерөнхий газарт төрийн архивын баримтын нэгдсэн дүн, үндсэн үйл ажиллагааны мэдээг загвар тайлангийн дагуу хийж албан тоотоор явуулсан, Хөмрөгийн баримтын данс-1 шинэчлэн хийж БНШАЗК-ын хурлаар оруулж баталсан	2025 онд хүлээн авсан нийт баримтын тоо хэмжээг нэгтгэж гаргах, хөмрөгийн хэрэгт баяжуулалт хийгдсэн байна, ЦХ-1 баримтын хөмрөгийн баримтын дансыг шинэчлэн хийж БНШАЗК-ын хурлаар оруулах, Дүн мэдээг бэлтгэж Архивын ерөнхий газарт хүргүүлсэн байна	Nэгдсэн дүн мэдээг хэвлэн албан тоотоор 2 дугаар сарын 12-ны дотор АЕГ-т явуулсан. 2025 онд АЕГ-ийн байгууллагаас нийт 5 албан тоот ирсэн. Хариутай 5 албан тоотыг боловсруулан хэлтсийн даргаар хянуулан санал судалгаа мэдээллийг явуулсан. 2025 оны Архив зүйн ажлын холбогдолтой мэдээ тайлангийн талаар хариу зааварчилгааг бичиж хүргүүлсэн. Төрийн архивын 6 хөмрөгт 384 хадгаламжийн нэгж, 38079 хуудас цаасан суурьтай баримтыг хүлээн авсан бөгөөд эдгээр баримтыг 34 хайрцагт эмхэтгэн, сан хөмрөгийн өрөөнд зохион байгуулан байршуулсан болно. Энэ үйл ажиллагаа нь архивын баримтын бүрэн бүтэн байдлыг хадгалах, ашиглах нөхцөлийг сайжруулахад чиглэгдсэн болно. Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн хуулийн хэрэгжилтийг хангах үүднээс Төрийн архивын үйл ажиллагааны нийтлэг журмын дагуу Цаг уур амьсгалын судалын баримтын хөмрөг ЦХ-1 дансыг шинэчлэн боловсруулж байна. Энэхүү шинэчлэл нь баримтын бүрдүүлэлт, хадгалалт, ашиглалтыг сайжруулах, хууль эрх зүйн шаардлагад бүрэн нийцүүлэх зорилготой бөгөөд архивын баримтын бүрэн бүтэн байдлыг хадгалах,	100

						хяналтын үйл ажиллагааг үр дүнтэй явуулахад чухал ач холбогдолтой юм. 2025 онд хүлээн авсан 6 хөмрөгийн 461 хадгаламжийн нэгж, 26536 хуудас цаасан суурьтай баримт хүлээн авч, цахимаар "ADRSS"-д бүртгэв. ЦАЗ-ын өндөр, газрын зургийн 12 хадгаламжийн нэгж 2928 хуудастай, Талхагдалтын ажиглалтын ХД-8 нийт 338 ХН, 1527 ХД, зоо цаг уурын ХД-3 6 хадгаламжийн нэгж 5344 хуудас 2024 оны өөрөө бичигчийн лент /термограф, гигрограф, барограф/-ийн 257 хадгаламжийн нэгж 63,699 хуудастай, хүлээн авч ADRSS-д бүртгэгдсэн. Хөмрөг үүсгэгч 22 байгууллагын 75,751 хадгаламжийн нэгж, 12,626,228 хуудас баримт бүртгэлд орсон	
2.2	Арга хэмжээ 2.2. Хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудаас “Архивын баримтын тоо бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулахад шаардлагатай 2025 онд хүлээн авсан баримтын бүрэлдэхүүн, тоо хэмжээ, хадгалалтын мэдээг загвар хүснэгтийн дагуу, тухайн жилийн 12 дугаар сарын 01-ний өдрийн байдлаар гаргуулан хүлээн авч нэгтгэх	УТ-УЗ	Салбарын хэмжээний тоо мэдээг хүлээн авах тоо	Архивын баримтын тоо бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулах 2024 оны бүрдүүлэлт хийсэн дүнгээр хөмрөг үүсгэгч 22 байгууллагаас баримтын бүрэлдэхүүн, тоо хэмжээ, хадгалалтын мэдээг төвд хүлээн авч нэгтгэсэн.	Хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудаас ирсэн тоо мэдээг хүлээн авч нэгтгэх, ирцийг бүртгэх	Улсын нэгдсэн тоо бүртгэлийн системд төв архив болон хөмрөг үүсгэгч 22 байгууллагын мэдээг журамд нийцүүлэн нэг бүрчлэн шивж, оруулан, мэдээллийг баталгаажуулж ажилалаа. Үүний үр дүнд гарсан нэгдсэн дүн мэдээг хэвлэн, албан тоотоор 2 дугаар сарын 12-ны дотор Архивын ерөнхий газарт (АЕГ) хүргүүлэн, хяналт шалгалтын зориулалтаар албан ёсоор тайлагнав.	100
2.3	Арга хэмжээ 2.3. БНШАЗК-ын үүргийг гүйцэтгэх, зохион	УТ-УЗ	БНШАЗК хуралдсан тоо	2024 онд Төрийн архивын дэргэдэх БНШАЗК-ын	БНШАЗК-ын хурлыг зохион 3 байгуулах, хурал хийсэн болон	2025 онд Төрийн архивын дэргэдэх БНШАЗК-ын хурлыг 1 удаа зохион	90

	байгуулах, шаардлагатай ажил, дүн мэдээ, архивын дотоод үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлыг тухай бүр хурлаар хэлэлцүүлж баталгаажуулах, шийдвэр гаргуулах		Хурлаар хэлэлцүүлсэн асуудлын тоо	хурлыг 3 удаа зохион байгуулж 7 төрлийн асуудал хэлэлцүүлсэн.	оруулсан асуудлын тоог гаргах	байгуулж 3 төрлийн асуудал хэлэлцүүлсэн. ЦУОШГ-ын дэргэдэх байгууллагын БНШК-ын гишүүний үүргээ гүйцэтгэж 2025 онд БНШК-ын хуралд 1 удаа орсон.	
3	Зорилт 3. Хөмрөг үүсгэгч байгууллага /архив, мэдээллийн дэд сан/-үүдүн төлөвлөгөө тайланд хяналт тавих, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар хангах, ажил дүгнэх						
3.1	Арга хэмжээ 3.1. Хөмрөг үүсгэгч байгууллагын Шинжилгээний архивыг мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар хангах, хариу зааварчилга боловсруулах нэгтгэх, 2025 онд аймаг, нийслэлийн хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудыг “Шинжилгээний архивын баримтын бүрдүүлэлтийн төлөвлөгөө”-тэй ажиллуулах, төлөвлөгөөг хүлээн авч нэгтгэх, биелэлтэд хяналт тавих,	ҮТ-ҮЗ	Хариу зааварчлахыг архив зүйн ажлын чиглэлээр боловсруулсан байна. Баталж ирүүлсэн төлөвлөгөөний тоо, Төлөвлөгөөний биелэлт	Хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудын архивыг мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар тухай бүр ханган ажиллаа. 2025 оны Архив зүйн ажлын холбогдолтой мэдээ тайлангийн талаар хариу зааварчилгааг бичиж хүргүүлсэн	Хариу зааварчлахыг архив зүйн ажлын чиглэлээр боловсруулж нэгтгэсэн байх	Хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудын 2025 оны архив, мэдээллийн сангийн жилийн төлөвлөгөө, мөн эхний хагас жил тайлан, дүн мэдээг хугацаанд нь хүлээн авч, хянан шалгаж, хэрэгжилтийн явц, үр дүнг үнэлэн ажиллав. Үүний хүрээнд төлөвлөгөөний биелэлтийн түвшинг дүгнэж, байгууллагуудын архив, мэдээллийн сангийн ажлын хагас жилийн нэгтгэсэн дүнг боловсруулан гаргасан. 2025 онд аймаг, нийслэлийн хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудын “Шинжилгээний архивын баримтын бүрдүүлэлтийн төлөвлөгөө”-г төвийн түвшинд нэгтгэн авч, төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд шат дараатай хяналт тавин ажиллаж байна. Төлөвлөгөөг үндэслэн холбогдох байгууллагуудын баримт бүрдүүлэлтийн явцыг үнэлэх, тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлох, архивын ажлын төлөвлөгөөт гүйцэтгэлийг сайжруулах чиглэлээр арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж байна.	90
3.2	Арга хэмжээ 3.2. Хөмрөг үүсгэгч байгууллага /архив, мэдээллийн дэд сан/-	ҮТ-ҮЗ	2024 онд хийсэн ажлыг нэгтгэж боловсруулсан	-2024 онд хийсэн ажлын хариу зааварчилга, 2025 онд хийх ажлын	100	-2024 онд хийсэн ажлын хариу зааварчилга, 2025 онд хийх ажлын зөвлөмжийг боловсруулж харьяа	100

	уудыг мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар хангах, ажлын дүнг хагас болон бүтэн жилээр гаргаж дүгнэсэн байх		хариу зааварчилгааны тоо 2025 онд хийсэн ажлын дүнг нэгтгэсэн тайлангийн тоо	зөвлөмжийг 2 удаа боловсруулж аймаг, нийслэлийн 22 УЦУОШТ-ийн дарга наарт албан тоотоор хүргүүлсэн. -2024 оны харьяа байгууллагуудын ажлыг дүгнэн тайлан боловсруулсан		байгууллагын мэдээллийн дэд сангийн албан хаагчдад хүргүүлсэн. - 2025 оны эхний хагас жилийн туршид хөмрөг үүсгэгч байгууллагуудын АМДС-ийн зохицуулагч наарт утсаар болон цахимаар холбогдон архивын үйл ажиллагаанд мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар тухай бүр ханган ажилласан. Мөн тухайн байгууллагуудын Архив зүйн ажлын явц, холбогдолтой мэдээ, тайлангийн агуултыг хянаж, үнэлгээ хийсний үндсэн дээр заавар, чиглэлийг бичгээр боловсруулан хүргүүлж, архивын ажлын уялдаа холбоо, чанар, зохион байгуулалтыг сайжруулахад анхааран ажиллалаа.	
3.3	Арга хэмжээ 3.3. Мэдээллийн дэд сангийн зохицуулагч нарыг автомат станцын болон бусад төрөлжсөн сангийн мэдээлэл бүрдүүлэх чиглэлээр мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар хангаж, ажлын дүнг хагас болон бүтэн жилээр гаргаж дүгнэсэн байх	УТ-УЗ	Автомат станцын болон төрөлжсөн санд мэдээлэл бүрдүүлэх чиглэлээр гаргасан ирц дүнгийн тоо Хариу зааварчилгааны тоо	Цаг уурын автомат станцын мэдээний дамжуулалт, тасалдлын талаар сар бүр хариу зааварчилгаа өгч, алдаа дутагдал, мэдээний чанарт хяналт тавьж ажиллах	2025 оны сүүлийн хагас жилийн Автомат станцын болон төрөлжсөн сангийн мэдээний ирц, дүнг гаргаж, хариу зааварчилгаа бичсэн байна.	Мэдээний ирц, дүнг гаргаж, хариу зааварчилгааг 2024-11-2025-06-30 сар хүртэл 6 удаа хүргүүлсэн.	100
4	Зорилт 4. “Тоон мэдээ /файл/-ний санд бүрдүүлэлт хийх, мэдээллийн санд баяжилт хийх”						
4.1	Арга хэмжээ 4.1. Тоон мэдээ /файл/-ний санд бүрдүүлэлт хийх, уур амьсгалын горимын мэдээллийн санд баяжилт хийх	УТ-УЗ	Бүрдүүлэлтийн хувь	2024 онд тоон мэдээний бүрдүүлэлт 99,98%тай хийгдсэн.	100%	2024.11 сараас 2025.4 сар хүртэлх ISX, TAB, RES -ын 4615 ширхэг файлыг хүлээн авч нэгтгэлээ.	99.2

4.2	Арга хэмжээ 4.2. "2025 онд тоон мэдээ /файл/-ний санд бүрдүүлэлт хийх төлөвлөгөө"-ний биелэлтэд хяналт тавих, биелэлтийг хагас бүтэн жилээр тайлагнах , Мэдээллийн нэгдсэн сан /MSSQL/ болон Уур амьсгалын горимын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем /CliWare-2.1/-ийн мэдээллийг шинэчлэх, баяжилт хийх	УТ-УЗ	Уур амьсгалын горимын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем CliWare-2.1-ийг цаг уурын өртөөний 2024 оны 11 сараас 2025 оны 10 сарын мэдээлэл /RES/-ээр баяжуулах	Уур амьсгалын горимын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем CliWare-2.1-д цаг уурын өртөөний 2024 оны 11 сар хүртэлх "RES"-ийг сар бүр задлан оруулсан.	100	2024.11 сараас 2025.4 сар хүртэл 828 RES файлыг авч шалган Cliware-н санд задалж оруулсан. 80321 мер 8 хугацааны мэдээ, 10325 мер хоногийн мэдээ, 1024 мер сарын мэдээг нэмж санд баяжилт хийв. Cliware системийн санд 138 станцын 2024.11 ээс 2025.4 сар хүртэлх мэдээллийг задалж нэгтгэсэн. Цаг уурын горимын MsSQL санд 138 станц, 180 харуулын 2024.11 ээс 2025.4 сарын мэдээг задалж нэгтгэсэн. EAM санд 138 станцын 2024.11 ээс 2025.4 сарын мэдээллээр баяжуулсан.	100
4.3	Арга хэмжээ 4.3. Тоон мэдээ /файл/-ний санд уур амьсгалын горимын мэдээний эх мэдээний файлуудыг шалгаж нэгтгэх	УТ-УЗ	Уур амьсгалын горимын мэдээний 2024.11-2025.10 сар хүртэлх ISX, TAB, RES файлын тоо	1985-2023 оны ISX, RES, TAB файл 320105 файл	100	2024.11 сараас 2025.4 сар хүртэлх ISX, TAB, RES -ын 4615 ширхэг файлыг хүлээн авч нэгтгэлээ.	100
4.4	Арга хэмжээ 4.4. Цаг уурын горимын мэдээллийн нэгдсэн сангийн мэдээллийг /MSSQL/ шинэчлэх, баяжилт хийх	УТ-УЗ	Мэдээллийн нэгдсэн сан /MSSQL/-г Цаг уурын өртөө, харуулын 2024 оны 11 сараас 2025 оны 10 сар хүртэл задалж оруулсан мерийн тоо	Цаг уурын өртөө, харуулын ажиглалтын шалгагдсан мэдээлэл TAB-ийг 2024 оны 11 сар хүртэл сар бүр хүлээн авч задлан мэдээллийн нэгдсэн санд оруулсан.	100	MSSQL-ийн уур амьсгалын горимын мэдээллийн санд 2024.11-2025.6 сар хүртэлх хугацаан дах 200985 мер 8 хугацааны мэдээ, 25421 мер хоногийн мэдээг нэмж баяжилт хийсэн.	100
4.5	Арга хэмжээ 4.5. Төрөлжсөн мэдээллийн сан үүсгэх, мэдээний бүрдлийн шалгалт тооллого хийх, баяжилт хийх,	УТ-УЗ	-Мэдээллийн санд оруулсан элемент хүснэгтийн тоо -Оруулсан мэр бичлэгийн тоо -Дутуу, тасралттай мэдээний бүртгэл	Төрөлжсөн мэдээний дэд сангууд xls, txt өргөтгөлтэй файл хэлбэрээр хадгалагдаж байгаа.	100	Гадаргын усны 136 харуулын мэдээллийг нэгтгэж, шалган нэг форматад оруулж мэдээллийн санд оруулахаар бэлтгэсэн. 2024 оны Аэромониторингийн ажиглалтын мэдээ 5853 файл, 0.0428 GB, Орон нутгийн агаарын чанарын мэдээ 13	90

						файл, 00794GB, Цаг уурын автомат станцын мэдээ 143612 файл, 15.2 GB, нарны цацрагийн ажиглалтын мэдээ 11 файл, 0,000132GB, нарны цацрагийн хоногийн мэдээ 154 файл, 0,000616 GB, Шар шороон шуурганы мэдээ 1586 файл, 0,0882 GB, Цацраг идэвхжилтийн түвшиний мэдээ 7 файл, 0,000433 GB, УБ хотын агаарын чанарын мэдээ 9 файл, 0,00989 GB, Усны чанарын мэдээ 10 файл, 0,00269 GB, ХААЦУ-ын мэдээ 23 файл, 0,114 GB, Орон нутгийн хөрсний бохирдлын мэдээ 3 файл, 0,00026 GB Нийт 151281 файл, 15.47 GB.	
4.6	Арга хэмжээ 4.6. 2024 онд үүссэн төрөлжсөн мэдээнд файлын сан үүсгэн дутуу байгаа мэдээг нөхөн авч бүрдүүлсэн байх	УТ-УЗ	Файлын сан үүсгэсэн мэдээнд нөхөн бүрдүүлэлт хийсэн байдал	2010-2023 оны нийт 14 жилийн гадаргын усны чанарын сарын мэдээ 15 файл, 0,00529GB 2022 оны хөдөө аж ахуйн явуул судалгааны ХД-8 нийт 22 файл, 0.0765GB	Дутуу мэдээг холбогдох салбар нэгжээс акт үйлдэн хүлээн авсан байна	Мэдээллийн төрөлжсөн санд дутуу байгаа 2018-2020 оны нарны цацрагийн хоногийн мэдээ 498 файл, 0,00194 GB мэдээг нөхөн бүрдүүлэв.	90
4.7	Арга хэмжээ 4.7. “Мэдээллийн нэгдсэн санд 2022 оны голын усны 136 харуулын Түвшин, Өнгөрөлт, голын усны температур, гадаргын усны биологийн 97 харуулын ажиглалтын шалгагдсан мэдээг актаар хүлээн авч усны төрөлжсөн санд баяжилт хийх, оруулах	УТ-УЗ	Баяжилт хийсэн мэдээллийн тоо, хэмжээ	136 харуулын өнгөрөлтийн мэдээллээр баяжилт хийсэн. Төлөвлөгөөний биелэлт 100% байсан.	Төлөвлөгөөний дагуу шалгах боловсруулан бэлтгэсэн мэдээллийг MSSQL-ийн мэдээллийн санд 100 хувь оруулсан байна	Төлөвлөгөөний дагуу 136 харуулын өнгөрөлтийн мэдээг шалгагдсан 52680 тоон мэдээг боловсруулан бэлтгэж мэдээллийг санд цувааг нэгтгэж үүсгэсэн. Төлөвлөгөөний дагуу 136 харуулын түвшний шалгагдсан 52680 тоон мэдээг бэлтгэж мэдээллийг санд цувааг нэгтгэж үүсгэсэн. Гадаргын усны биологийн ажиглалтын мэдээ хүлээн авах болоогүй байгаа.	90

4.8	Арга хэмжээ 4.8. 2022 оны нуурын усны түвшин, температурын 18 харуул, газрын доорх усны түвшний 40 харуул, цэвдгийн 30 харуулын мэдээллийг актаар хүлээн авч усны төрөлжсөн санд баяжилт хийх	УТ-ҮЗ	Баяжилт хийсэн мэдээллийн тоо, хэмжээ	Өмнөх онд 18, 40, 30 харуулын мэдээллээр цувааны баяжилт хийсэн	Төлөвлөгөөний дагуу 18, 40, 30 харуулын мэдээний файлыг эмхэлж цэгцлэн цувааг бүрдүүлэн, мэдээллийн санг баяжуулсан мэдээллийн тоог гаргасан байна. биелэлт 100 хувь байна.	2022 оны нуурын усны 18 харуулын 2 төрлийн шалгагдсан 6523 тоон мэдээг бүрдүүлэн, мэдээллийн санг баяжуулсан. Төлөвлөгөөний дагуу 40 харуулын 1 файлыг 3776 тоон мэдээг эмхэлж цэгцлэн цувааг бүрдүүлэн, мэдээллийн санг баяжуулсан. Төлөвлөгөөний дагуу 30 харуулын цэвдэгийн бүрдүүлэн актаар хүлээн авч 1703 тоон мэдээг санд нэгтгэн, мэдээллийн санг баяжуулсан.	90
5	Зорилт 5. Мэдээллийн сангийн удирдлагын системүүдийн сервер, тоног төхөөрөмж, түүний үйлдлийн систем, программ хангамжийн аюулгүй байдлыг хангах						
5.1	Арга хэмжээ 5.1. Мэдээллийн сангийн удирдлагын системүүдийн үйлдлийн систем, программ хангамж, мэдээллийн сангудаар нөөц хувь үүсгэх, аюулгүй байдлыг хангах	УТ-ҮЗ	Мэдээллийн сангийн удирдлагын системүүдийн үйлдлийн систем, программ хангамж, мэдээллийн сангудаар 2-оос доошгүй удаа нөөц хувь үүсгэх Мэдээллийн аюулгүй байдал, ашиглалтыг сайжруулах үүднээс бүх компьютер, серверүүдийг вирусийн эсрэг программуудыг сунгах	Мэдээллийн сангийн удирдлагын системүүд /MSSQL/, /CliWare-2.1/, /M_WAMS/-ийн серверүүдийн үйлдлийн систем, программ хангамжаар 2024 онд нөөц үүсгэж авсан	100	Цахим үйлчилгээний веб сервер программ хангамж хэвийн ажиллагааг хангаж сар бүр үзлэг хийж, ажиллагаа хэвийн байна. -Cliware серверүүдийн үзлэгийг сар бүр хийж байгаа ба хэвийн ажиллаж байна. - ftp://192.168.110.118 серверийн үзлэг, засварыг тогтмол хийж хэвийн ажиллаж байна.	100
5.2	Арга хэмжээ 5.2. Мэдээллийн сангийн удирдлагын системүүдийн сервер, тоног төхөөрөмж, түүний үйлдлийн систем, программ хангамжийн хэвийн ажиллагааг хангах,	УТ-ҮЗ	-Уур амьсгалын горимын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем /CliWare-2.1/-ийн сервер, тоног төхөөрөмж, түүний үйлдлийн систем, программ хангамж, -Цахим баримтын удирдлагын систем	-Уур амьсгалын горимын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем /CliWare-2.1/ хэвийн ажилласан.	100	-Cliware-ийн PostGreSQL дээрх мэдээллийн сангийн 1,64gb хэмжээтэй нөөц хувь үүсгэж хадгалсан. -Cliware-н виртуаль 3 машины хуулбарыг тус бүрд нь хийж нөөцөлсөн.	100

	хэрэглэгчийн эрхийг зохицуулах, засвар хуваарыт үйлчилгээг тогтмолжуулах	/M_WAMS/-ийн сервер, тоног төхөөрөмж, түүний үйлдлийн систем, программ хангамж, -Мэдээллийн нэгдсэн сангийн удирдлагын систем /MSSQL/-ийн сервер, тоног төхөөрөмж, түүний үйлдлийн систем, программ хангамжийн хэвийн ажиллагааг хангахаар хийсэн шалгалт үйлчилгээний тоо, цаг -E-Archive цахим үйлчилгээний веб системийн сервер, тоног төхөөрөмж, Үйлдлийн систем, программ хангамжийн хэвийн ажиллагааг хангахаар хийсэн шалгалт үйлчилгээний тоо, цаг	-Цахим баримтын удирдлагын систем /WAMS/ хэвийн ажилласан. -Мэдээллийн нэгдсэн сангийн удирдлагын систем /MSSQL/ хэвийн ажилласан. -E-Archive систем хэвийн ажилласан.	MsSQL уур амьсгалын горимын мэдээллийн сангийн нөөц хувь үүсгэсэн. -Цахим мэдээний үйлчилгээний мэдээллийн сангийн нөөц хувь үүсгэж хадгалсан. -Сервэр дээрх вирусын эсрэг программуудын хугацааг шинэчилж сунгасан. -Cliware 2.1 системийн серверийг өөр газар байрлуулж сүлжээ, системийн тохиргоог хийж хэвийн ажиллаж байна. -MsSQL мэдээллийн сангийн серверт хуваарыт үзлэгийг тогтмол хийж, хэвийн ажилласан. -E-archive цахим үйлчилгээний сервер, программ хангамжид сар бүр хуваарыт үзлэгийг тогтмол хийж, хэвийн ажилласан.			
6	Зорилт 6. Цаасан суурьтай баримт болон тоон мэдээллээр хэрэглэгчдэд үйлчлэх, үйлчилгээг өргөжүүлэх						
6.1	Арга хэмжээ 6.1. "ERP" төрийн үйлчилгээний нэгдсэн системээр иргэн, байгууллагаас ирсэн уур амьсгалын горимын мэдээллийн сан болон төрөлжсөн сангийн мэдээгээр албан тоот, өргөдлийн дагуу мэдээний төлбөрийн тооцоог гаргаж, төлбөр төлсөн баримтыг үндэслэн мэдээллээр түргэн шуурхай үйлчлэх	УТ-УЗ	Мэдээгээр үйлчилсэн тоо, чанар	Өмнөх онд 360 гаруй Хэрэглэгчдийн хүсэлтийн дагуу мэдээ мэдээллээр түргэн шуурхай үйлчилсэн. Нийт 831 станц, 716 харуулын 617 төрлийн мэдээгээр хэрэглэгчдэд үйлчилсэн байна.	Хэрэглэгчдэд түргэн шуурхай үйлчилж, үйлчилгээний тоо чанар сайжирсан байна. үйлчилсэн тоо, төвлөрүүлсэн орлогын тайланг нэгтгэж жилийн эцсээр гаргасан байна. гаргасан байна.	"ERP" төрийн үйлчилгээний нэгдсэн системээр 61 албан байгууллагаас албан тоот, иргэн-27 өргөдөл нийт 88 хүсэлт хүлээн авч уур амьсгалын горимын мэдээллийн сан, гадаргын усны төрөлжсөн сангаас төлбөрийн баримтыг харгазан мэдээгээр түргэн шуурхай үйлчлэж шийдвэрлэж ажилласан. Төрөлжсөн санд орсон тоон мэдээллээр нийт 13 хэрэглэгч үүнээс төлбөргүй 5, төлбөртэй 9 буюу 1.563.500 төгрөгийн үйлчилгээ үзүүлсэн	100

	ажлыг зохион байгуулах,						
6.2	Арга хэмжээ 6.2. Цахим үйлчилгээ буюу хэрэглэгчдээс https://weather.gov.mn/ цахим хуудсаар болон албан ёсны цахим шуудан info@namet.gov.mn- аар дамжуулан цахим үйлчилгээний захиалга тухайн мэдээ хүссэн хэрэглэгчтэй утас болон цахим шуудангаар нь холбогдож, төлбөр тооцоог цахим байдлаар хийлгэж, цахим шуудангийн хаягаар нь мэдээллийг хүргүүлэх, үйлчлэх	УТ-УЗ	Цахимаар үйлчлүүлсэн хэрэглэгчийн нийт тоо чанар	<ul style="list-style-type: none"> Онлайн захиалгын 195 хэрэглэгчид хүсэлтийн дагуу үйлчилсэн байна. 	Хэрэглэгчдээс https://weather.gov.mn/цахим хуудсаар болон албан ёсны цахим шуудан info@namet.gov.mn- аар дамжуулан цахим үйлчилгээний тоо чанар сайжирсан байна. үйлчилсэн тоо, төвлөрүүлсэн орлогын тайланг эхний хагас жилийн байдлаар дэлгэрэнгүй гаргасан байна.	Нийт 224 хэрэглэгчдэд жилийн дундаж дүн -79, сарын дундаж дүн - 91, Хоногийн дүн дундаж -54 мэдээгээр үйлчилсэн байна.	100
6.3	Арга хэмжээ 6.3. Үйлчилсэн мэдээний бүртгэлийг "RS"-н программ дээр шивэх ажлыг зохион байгуулах, өмнөх онуудын санг хуулах, бүртгэлийн программаас шаардлагатай үед тайлан гаргаж тайлагнаж ажиллах	УТ-УЗ	Үйлчилсэн мэдээний RS-ийн бүртгэл, QPAY төлбөрийн шинэ системийн ашиглалтын бүртгэл орлогын тоо	109 албан байгууллага, 65 хувь хүн, төлбөргүй 48, төлбөртэй 118, онлайнаар 195 нийт 360 хэрэглэгчдэд үйлчилж терийн санд 65.040.173 төгрөгийн орлого оруулсан.	Үйлчилсэн мэдээний бүртгэлийг "RS"-н программ дээр бүртгэл шивж тайланг эцсийн байдлаар гаргаж тайлагнасан байна.	38 албан байгууллага, 10 хувь иргэнд, төлбөргүй 18, төлбөртэй 52, онлайнаар 224 нийт 296 хэрэглэгчдэд үйлчилж бүртгэлийг тухай бүр хийж тайланг гаргаж ажилласан. Эхний хагас жилд төрийн санд 26.939.298 төгрөгийн орлого оруулсан.	100
6.4	Арга хэмжээ 6.4. Архивын цаасан суурьтай баримтаар харьяа байгууллагуудын судлаач, эрдэм	УТ-УЗ	<ul style="list-style-type: none"> Цаасан суурьтай баримтаар үйлчилсэн хэрэглэгчийн тоо Үйлчилсэн цаасан суурьтай баримтын 	Цаасан баримтаар давхардсан тоогоор 14 хэрэглэгчдэд, 23 хадгаламжийн	Үйлчлүүлсэн хэрэглэгчийн судалгаа, үйлчилсэн баримтын тоог жилийн эцсийн	Эргэлтийн дэвтэр дээр тогтмол тэмдэглэл хөтлөн гарыг үсэг зуруулан ажилласан -Цаасан баримтаар давхардсан тоогоор 3 хэрэглэгчдэд, 6н хадгаламжийн нэгж 685 хуудас	100

	шинжилгээний ажилтнуудад болон хүсэлт гаргасан хэрэглэгчид үйлчлэх, "Баримтын эргэлтийн дэвтэр"-ийг тогтолцох хөтлөх, үйлчилгээний дун-тайлан гаргах, хяналт тавих	хадгалаамжийн нэгж, хуудасны тоо	нэгж 4900 хуудас баримтаар үйлчилсэн.	байдалаар гаргасан байна.	баримтаар үйлчилсэн. Үүнд гадарын усны секторт үрсцын эмтхэтгэлээр үйлчилсэн.
Бугд					97.4

Төлөвлөөгүй илэлсэн:

Төсөвийн шууд захирагч

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗРЫН ДАРГА

/Э.БАТТУЛГА/

Тэмдэг

.....
огноо

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн: Нэгжийн дарга

ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ ДОТООД АУДИТЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА /Х.ОЮУНБИЛЭГ/

.....
огноо

Нэгжийн дарга

АРХИВ, МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН ХЭПТСИЙН ДАРГА

/Д..БАТДОРЖ/

.....
огноо

**АРХИВ, МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА
Д.БАТДОРЖИЙН 2025 ОНЫ ХАГАС ЖИЛИЙН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛ,
ҮР ДҮН, МЭРГЭШЛИЙН ТҮВШИНГ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС**

Байгууллагын нэр: ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
Нэгжийн нэр: АРХИВ, МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН ХЭЛТЭС

1. Гүйцэтгэлийнзорилт, арга хэмжээний биелэлт

№	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээ	Гүйцэт-гэлийн түвшин	Нийт (70 оноо)
1	2	3	4
	Нэгжийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт	97.4	68.2

2. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

№	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний биелэлтийн хувь	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 оноо)
1	2	3	4
1	Арга хэмжээ №1. ISO9001:2015 Чанарын менежментийн тогтолцооны стандарт авах цуврал сургалтад 2025-01-01-ээс 2025-04-30 хооронд 7 хоног бурийн 3 дах өдөр Ажлын хэсгийн гишүүдийн хамт хамрагдav. Ажлын хэсгийн ахлагчаар ажиллаж байна.	100	
2	Арга хэмжээ №2. ЦУОШГ-ын Ёс зүйн дэд хорооноос зохион байгуулсан Монгол улсын Ёс зүйн хорооны гишүүн Доктор М.Цэрэнбатын “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй” сэдэвт сургалтад 2025-02-18нд хамрагдav.	100	
3	Арга хэмжээ №3. Байгууллагад “Microsoft 365” ашиглах болсонтой холбоотой “Microsoft 365 -ын хэрэглээ” сургалтад 2025-04-04-нд хамрагdav.	100	
4	Арга хэмжээ №4. Авлигатай тэмцэх газар, ЦУОШГ-ын Ёс зүйн дэд хорооноос хамтран зохион байгуулсан “Авлига үүсэхэд нөлөөлдөг хүчин зүйл, шалтгаан, нөхцөл” сэдэвт сургалтад 2025-04-17нд хамрагdav.	100	
5	Арга хэмжээ №5. БОУАӨЯамнаас зохион байгуулсан “Тусгай хамгаалалтай газар нутгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн танилцуулга” сургалт өдөрлөгт 2025-04-21-нд хамрагdav.	100	
6	Арга хэмжээ №5. Нийгмийн даатгалын өрөнхий газраас зохион байгуулсан “Нийгмийн даатгалын багц хууль” сургалтад 2025-05-02-нд хамрагdav.	100	
7	Арга хэмжээ №6. Архивын өрөнхий газар болон Монгол улсын Ерөнхий прокурорын газраас хамтран зохион байгуулсан “Зөрчлийн бүртгэл	100	

мэдээллийн нэгдсэн сан" сургалтад 2025-05-27-нд хамрагдав.		
Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний дундаж оноо		

3. Хандлага, ёс зүй, урчадварын үнэлгээ

№	Хандлага, ёс зүй, ур чадвар	Төсвийн шууд захирагчийн өгсөн үнэлгээ (15 оноо)
1	2	4
1.	Хандлага, ёс зүй	
2.	Удирдан зохион байгуулах	
3.	Асуудал шийдвэрлэх	
4.	Манлайлах	
5.	Багаар ажиллах	
6.	Харилцаа	
Ур чадварын үзүүлэлт(ажлын онцлогоос хамаарсан)		
1.	Мэргэжлийн ур чадвар №1.	
2.	Мэргэжлийн ур чадвар №2.	
Дундаж оноо		

4. Гүйцэтгэлийн үнэлгээ

1.	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт (Нэгжийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт)	<u>68.2</u> <u>65</u>
2.	Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт (Төсвийн шууд захирагчийн үнэлгээ) <u>15</u>
3.	Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ (Төсвийн шууд захирагчийн үнэлгээ) <u>15</u>
4.	Үнэлгээний оноод орсон өөрчлөлт (Аргачлалын 6 дугаар хэсэгт заасан холбогдох заалтыг бичих) оноо
Нийт оноо =		<u>98</u>
(Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний оноо + Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний оноо + Хандлага, ёс зүй, ур чадварын оноо) – Аргачлалын 6 дугаар хэсгийн холбогдох заалтын дагуу хассан оноо		

Үнэлгээ өгсөн:

Цаг уур, орчны шинжилгээний
газрын дарга
(албан тушаал)

Төсвийн шууд захирагч

(гарын үсэг)

/Э. Баттулга/

..... (огноо)

Үнэлгээтэй танилцаж,
зөвшөөрсөн:

Нэгжийн дарга:

Архив, мэдээллийн сангийн хэлтсийн дарга /Д.Батдорж/

(албан тушаал) (гарын үсэг)
..... (огноо)